

## Täysistunto

### Keskiviikko 7.11.2018 klo 14.04—17.26

#### 18. Lakialoite laiksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 44/2018 vp Sami Savio ps ym.

##### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 19. asiasta.

##### *Keskustelu*

17.02 **Sami Savio ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän lähetekeskustelun aiheena on lakialoitteeni, jolla tähdätään lasten turvallisuuden parantamiseen esittämällä lasten kanssa työskentelevien henkilöiden rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:ien muuttamista.

Työnantajien on nykyisen lainsäädännön mukaan pyydettävä alaikäisten kanssa työskenteleviä henkilöitä esittämään rikostaustaote työ- tai virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä. Tästä otteesta ilmenevät mahdolliset lapsen kohdistuneet rikokset, samoin esimerkiksi seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikokset. Valitettavasti lakia ei kuitenkaan nykyisellään sovelleta niissä tehtävissä, jotka kestävät yhden vuoden aikana yhteensä enintään kolme kuukautta. Tämä on paha epäkohta. Esimerkiksi päiväkoteihin joudutaan palkkaamaan lyhytaikaisia sijaisia, joiden rikostaustaa työnantajalla ei ole edes halutessaan oikeutta tarkastaa. Perussuomalaisen kansanedustaja Mika Niikko nosti aiemmin tänä syksynä eduskunnan kyselytunnilla erittäin aiheellisesti esiin sen tosiasian, että Vantaan kaupunki sai eduskunnan oikeusasiamieheltä nuhteet tarkastettuaan myös lyhytaikaisten sijaisten rikostaustan eikä Vantaallakaan siten pystytäkään enää tältä osin tekemään näitä hyvin tärkeitä tarkastuksia.

Arvoisa puhemies! Työnantajien lisäksi rikostaustan selvittämistä rajoittava kolmen kuukauden sääntö on herättänyt aiheellista hämmennystä myös vanhempien keskuudessa. Päiväkodeissa tehtävän työn lisäksi monessa muussakin lasten parissa tehtävässä työssä kohdataan usein toistuvasti tilanteita, joissa työsuhde kestää korkeintaan muutaman päivän tai viikon. Luonnollisesti rikostausta olisi syytä selvittää myös näissä tapauksissa, mutta laki ei tosiaan sitä mahdollista. Myös työministeri Jari Lindström on todennut aiemmin tänä syksynä tekemääni kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, että työmarkkinoiden muuttuminen ja sijaisjärjestelyjen tarpeen lisääntyminen nykylain vuonna 2003 tapahtuneen voimaantulon jälkeen tulee ottaa huomioon tätä lainsäädäntöä ja sen muutostarpeita arvioitaessa. Myös lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila pitää ymmärret-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

tävästi lain nykytilaa hyvin ongelmallisena ja katsoo sen edellyttävän korjausta. Kurttila on myös todennut, että rikostaustaote tulisi vaatia jo ennakoivasti sijaisrekistereihin kirjautuvilta työnhakijoilta. Lapsiasiainvaltuutetun näkemykset ovat täysin perusteltuja, ja laki vaatii pikaista korjausta.

Arvoisa puhemies! Alaikäisten turvallisuuden vahvistaminen kuuluu lainsäätäjän keskeisiin velvollisuuksiin. Käsittelyssä olevassa lakialoitteessa esitetään myös lyhytaikaisesti lasten parissa töitä tekevien henkilöiden rikostaustan selvittämistä poistamalla lain 2 §:n 3 momentista rikostaustan tarkastusta rajoittava kolmen kuukauden aikaraja työsuhteen kestolle. Lisäksi tässä lakialoitteessa velvoitettaisiin työnantajaa pyytämään työntekijältä rikostaustaote jo mahdolliseen sijaisrekisteriin rekisteröitymisen yhteydessä, ja tätä varten lain 3 §:ään lisättäisiin uusi, 4 momentti. Sen myötä sijaisrekisteriä käyttävän työnantajan tulee pyytää työnhakijalta nähtäväksi rikostaustaote ilman tarpeetonta viivästystä sijaisrekisteriin rekisteröitymisen yhteydessä. Tämä lisäys on tarpeen, koska työnantajilla on käytössään hyvin vähän aikaa etsiä sijaisia esimerkiksi sairaustapauksissa. Hakijoiden mahdollisen rikostaustan pitäisi näissä tilanteissa olla tiedossa jo hyvissä ajoin etukäteen, varsinkin kun otetaan huomioon rikostaustaotteen seitsemän työpäivän käsittelyaika Oikeusrekisterikeskuksessa.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset vaativat mainittujen muutosten kirjaamista lakiin viipymättä vielä tällä vaalikaudella. Ehdottamamme lainmuutokset kohentaisivat lasten turvallisuutta, tarjoaisivat vanhemmille mielenrauhaa sekä helpottaisivat työnantajien ja ilman rikollista taustaa työtä hakevien henkilöiden asemaa.

Arvoisa puhemies! Asian etenemisestä lakiin saakka on onneksi olemassa myös konkreettisia toiveita. Perussuomalaiset tiedustelivat 18. lokakuuta eduskunnan kyselytunnilla oikeusministeri Häkkäselältä, onko hän valmis edistämään lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämistä. Ministeri Häkkänen lupasi paneutua asiaan oikeusministeriön virkamiesten avustuksella ja ryhtyä tarvittaessa ripeisiin toimenpiteisiin. Toivon todellakin, että oikeusministeri Häkkänen muistaa eduskunnan edessä antamansa lupauksen ja ryhtyy konkreettisiin toimiin. On nimittäin kyse erittäin tärkeästä asiasta, suomalaislasten turvallisuudesta.

**17.08 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Lasten turvallisuudesta ei saa tinkiä, ja tämä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittäminen on ensiarvoisen tärkeää kaikilta työntekijöiltä, olivat ne työsuhteet sitten lyhytaikaisia tai pidempiaikaisia. Olenkin tehnyt tästä viime keväänä kirjallisen kysymyksen ja tästä samasta asiasta lakialoitteen, johon ministeri Häkkänen tosiaan kyselytunnilla 18.10. myöskin viittasi ja lupasi paneutua tähän tärkeään asiaan.

**17.09 Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! En kyllä itse henkilökohtaisesti tiedä, mikä voisi olla tärkeämpi asia kuin lasten turvallisuus. Mikä muu on päättäjille kaikkein arvokkain asia kuin se, että viattomien lasten turvallisuus taataan? Se pitää taata lainsäädännöllä. Tämä on halpa ennaltaehkäisy.

Valitettavasti ihmiset, joilla on taipumus sekaantua lapsiin, hakeutuvat aloille, missä on paljon lapsia. He tuntevat lain ja tietävät porsaanreiät siellä. Meillä ei ole varaa ottaa tällaisia riskejä. Kysymys on pienten lasten koskemattomuudesta ja heidän koko elämästään.

Tässä lakialoitteessa halutaan muutosta lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseen. Olin itse tekemässä tästä lakialoitetta, ja sitä vähän jo eduskuntaryhmässä

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

pyöritteliinkin. Mutta sitten Sami Savio, koska kaikki perussuomalaiset ovat kiinnostuneita lasten turvallisuudesta, oli jo pidemmällä, joten ajattelin, että allekirjoitan tietysti tämän aloitteen. Meillä kaikki perussuomalaiset ovat kiinnostuneita tästä laista. Tässä laissa nimenomaan halutaan tarttua siihen, koska päiväkodit joutuvat palkkaamaan niitä lyhytaikaisia sijaisia, joiden rikostaustaa työnantajalla ei ole oikeus tarkistaa, jos sijaisuudet ovat alle kolmen kuukauden mittaisia. Pitää olla oikeus tarkistaa, pitää olla velvollisuus tarkistaa.

Toinen asia on se, minkä edustaja Savio jo sanoikin, että lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttila näkee hyvin ongelmallisena sen, että sijaisrekistereissä ei jo ennakoivasti ole tätä rikostaustaotetta. Tämä on halpa ennaltaehkäisy. Tämä parantaa totisesti lasten turvallisuutta. Lasten koskemattomuuden ja turvallisuuden tulee olla tässä salissa ykkösprioriteetti.

**17.11 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä velvoittaa työnantajaa pyytämään alaikäisten parissa työskenteleviltä henkilöiltä nähtäväksi rikostaustaotteen työ- tai virkasuhteeseen ottamisen yhteydessä. Otteessa näkyvät mahdolliset lapsen kohdistuneet rikokset sekä muun muassa seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikokset. Tällä hetkellä tämän lain soveltaminen on puutteellista, koska sitä ei sovelleta pesteihin, jotka kestävät vuoden aikana enintään kolme kuukautta. Käytännössä tämä tarkoittaa valitettavasti mustaa aukkoa häiriintyneille henkilöille päästä työn kautta lasten lähettyville.

Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Laissa on siis musta aukko nyt. Nykylain tarkoitusahan on estää juuri epäilyttävän taustan omaavien henkilöiden työskenteleminen lasten parissa, mutta käytännössä osa porukasta menee ja tulee ilman mitään selvityksiä. On päivän selvää, että tähän tarvitaan muutos.

Tämä rikostaustan selvittämistä rajoittava kolmen kuukauden sääntö on herättänyt aika ajoin kummastelua erityisesti vanhempien keskuudessa. Kentällä tilanne on se, että päiväkodit joutuvat usein turvautumaan lyhytaikaisiin sijaisiin, joiden rikostaustaa heillä ei ole oikeus tarkistaa. Vastaavia tilanteita ilmenee myös monissa muissa työpaikoissa, joissa toimitaan alaikäisten parissa. Tilanne on ongelmallinen myös lapsiasiainvaltuutettu Tuomas Kurttilan mukaan. Hallituksen olisi nyt kuunneltava huolestuneiden vanhempien ja asiantuntijoiden ääntä ja korjattava ongelma. Nykyinen käytäntö on riski alaikäisten turvallisuudelle.

Annan sataprosenttisen tukeni edustaja Savion hyvälle lakialoitteelle, jossa ehdotetaan rikostaustan tarkistamisen edellyttämistä myös lyhytaikaisesti lasten kanssa työskenteleviltä henkilöiltä. Kuten edustaja Huhtasaari jo edellä mainitsi, lasten turvallisuuden takaminen on todella kaikille perussuomalaisille todella tärkeää myös lain muodossa. Eli vielä kerran: kannatan siis edustaja Savion lakialoitetta. — Kiitos.

**17.14 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Savio ja muut tämän lakialoitteen allekirjoittaneet edustajat ovat tehneet aivan erinomaista työtä. Tämän päivän maailmassa, ikävä kyllä, on tällaisia todella surullisia tapauksia, että lapsia on käytetty hyväksi, ja ikävä kyllä niitä on tapahtunut myös esimerkiksi päiväkodeissa ja muissa vastaavissa paikoissa. Tämä lakialoite, minkä edustajat ovat tehneet, on aivan erinomainen, ja ihmettelen, että tällainen porsaanreikä lainsäädäntöön on yleensä jäänyt.

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Lastensuojelusta tässä maassa puhutaan aivan liian vähän. Pienet lapset pitää suojata tältä pahalta maailmalta kaikin käytettävissä olevin järkevin keinoin ja niin, että esimerkiksi lasten parissa työskentelevät henkilöt todella joutuvat mukautumaan ihan alusta asti siihen, että heillä on puhtaat paperit, kun lastenhoitoalalle lähtevät. Niinhän me vaadimme esimerkiksi monessa muussa ammatissa, että pitää olla sertifikaatit ja opinnäytteet kunnossa, ja meillä on sairaanhoitajista ja lähihoitajista ynnä muista selvät rekisterit, että he ovat sen tehtävän tasalla, minkä ovat vastaanottaneet, ja koulutus on hyvä. Myös lastenhoitoalalla pitää päästä tällaiseen sopimukseen, pitää olla semmoista lainsäädäntöä, jossa jokaiselta sillä alalla työskentelevältä vaaditaan nämä asianmukaiset otteet, että henkilöllä ei ole menneisyydessä mitään ikävää, mikä voisi vaarantaa lapsen hyvinvoinnin.

Kannatan lämpimästi edustajien tekemää lakialoitetta ja kiitän siitä antaumuksesta, mikä edustaja Savio ja muut ovat tähän lakialoitteeseen paneutuneet.

**17.16 Ulla Parviainen kesk:** Arvoisa puhemies! Lasten suojelu on tietenkin ykkösasia, ja täytyy todeta, että omalla virka-ajallani ennen vuotta 2015 tämä ehdotettu kuvio oli kyllä ihan arkea. Eli kun sijaista syksyllä hankki ja sitten pohdittiin, millainen hänen tuleva vuotensa on, niin kun toi tietoon tämän, että kolmen kuukauden kuluttua tarvitsee ote esittää, niin he ehdottivat yleensä ottaen, että voinko hankkia jo nyt. Silloin oli hyvä merkitä sijaisrekisteriin, että ote on esitetty. Eli ei silloin tiennyt, että tämä ei ole kenties ihan hyväksyttävä menettely, mutta tämä sopi yleensä ottaen näille sijaisille.

Mutta tässä yhteydessä toisin myöskin tämän huolen vapaaehtoistoimijoiden otetilauksien vähäisyydestä. Eli nythän on seuroissa toimivilta mahdollisuus saada lupa näihin otetilauksiin, ja minusta se on vähäinen määrä, jos edellisenä vuonna vain noin 4 500 kappaletta on tätä varten esitetty. Eli meillä pitäisi tiedottaa ja kannustaa näitä vapaaehtoistoimijajärjestöjä siihen, että ihan säännöllisesti kysyttäisiin urheiluseuroissa ja muissa lasten kanssa toimivilta — että tällainen mahdollisuus on olemassa — ja saataisiin kitkettä tätä ikävää ilmiötä sitten pois yhteiskunnasta.

**17.18 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Haluan tässä lyhyesti vielä omalta osaltani kiittää tämän lakialoitteemme puolesta esitettyjä ja pidettyjä kannatuspuheenvuoroja, joissa kaikissa korostettiin aivan oikein lasten turvallisuuden tärkeyttä ja vaadittiin lainsäätäjää ryhtymään pikaisiin toimiin asian korjaamiseksi. Lainsäädäntöähän täällä eduskunnassa tehdään, me kansanedustajat olemme siitä viime kädessä vastuussa.

Kuten myös esittelypuheenvuorossani totesin, perussuomalaiset tervehtivät suurella ilolla oikeusministeri Häkkäsen lokakuun kyselytunnilla esittämää myönteistä suhtautumista ja suurella vakavuudella tapahtuvaa suhtautumista tähän aiheeseen. Hänhän lupasi selvittää asiaa ministeriönsä virkamiesten kanssa.

Ja toivottavaa tosiaankin on se, että nämä tarvittavat lakimuutokset näkevät päivänvalon mahdollisimman pikaisesti, mielellään tämän vaalikauden loppuun mennessä, mikseivät jo aiemminkin, tämän vuoden puolella. Jos tahtoa on, niin mahdollisuuksia ripeään etenemiseen varmasti on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.